

Fremsat den 28. februar 2020 af Karina Adsbøl (DF), Liselott Blixt (DF), Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Søren Espersen (DF) og Peter Skaarup (DF)

Forslag til folketingsbeslutning om styrket retssikkerhed ved forældrekompetenceundersøgelser

Folketinget pålægger regeringen at fremsætte lovforslag eller foretage ændringer af administrative forskrifter for at styrke forældres retssikkerhed ved forældrekompetenceundersøgelser inden den 1. januar 2021. Dette skal konkret ske ved at:

- 1) give forældre mulighed for at vælge, ud fra en liste over autoriserede psykologer med ekspertise på området, hvem der skal udarbejde forældrekompetenceundersøgelsen.
- 2) give forældre krav på partshøring, når erklæringen foreligger, men inden den sendes til kommunen, så det sikres, at eventuelle fejl rettes, og at forældrenes kommentarer vedlægges.
- 3) give forældre mulighed for at klage til Ankestyrelsen i tilfælde af afslag på udarbejdelse af en forældrekompetenceundersøgelse.
- 4) give forældre og andre mulighed for at se, hvilke psykologer der gentagne gange har fået tildelt en afgørelse med kritik af Psykolognævnet.
- 5) kommuner og psykologer forpligtes til at følge Social- og Indenrigsministeriets vejledning »Retningslinjer for udarbejdelse og anvendelse af forældrekompetenceundersøgelser«.
- 6) indføre en forældelsesfrist for forældrekompetenceundersøgelser.

Bemærkninger til forslaget

En forældrekompetenceundersøgelse har ofte helt afgørende betydning i en anbringelsessag. Derfor er det et retssikkerhedsmæssigt problem, når forældrekompetenceundersøgelsen ikke er af tilstrækkelig høj kvalitet og ikke tegner et retvisende billede af forældrenes evne til at tage vare på deres barn.

En TV 2-dokumentar sendt den 20. juni 2019 »Tvangsfjernet – Del 2: Psykologens dom« viste, hvilken afgørende betydning forældrekompetenceundersøgelsen kan have, når det skal besluttes, om et barn skal anbringes uden for hjemmet. Til trods herfor er det ikke reguleret i lovgivningen, hvornår og hvordan forældrekompetenceundersøgelser skal gennemføres. Der foreligger dog en række retningslinjer for udarbejdelse og anvendelse af forældrekompetenceundersøgelser (»Retningslinjer for udarbejdelse og anvendelse af forældrekompetenceundersøgelser« af Socialministeriet, juni 2011). Disse er dog ikke bindende, og kommunerne er således ikke forpligtet til at følge dem.

Det fremgår bl.a. af retningslinjerne, at der generelt stilles store krav til kvaliteten af forældrekompetenceundersøgelser, da undersøgelseernes konklusioner typisk tillægges stor vægt, når de indgår i sagens oplysningsgrundlag. Det fremgår også, at det bør tilstræbes, at forældrene har tillid til undersøgeren, og at undersøgelsen iværksættes på en sådan måde, at forældrene føler sig orienteret, hørt og inddraget i så vidt omfang, som de konkrete forhold muliggør. Det er kommunen, som bestiller og betaler for en forældrekompetenceundersøgelse, og forældrene kan ikke kræve, at der udarbejdes en undersøgelse, hvis kommunen modsætter sig det. Forældrene kan heller ikke klage over afslag på udarbejdelse af en forældrekompetenceundersøgelse, da der er tale om en processuel beslutning, f.eks. i det tilfælde, hvor forældrene er utilfredse med en allerede udarbejdet undersøgelse og ønsker denne suppleret af en ny forældrekompetenceundersøgelse. Det fremgår endvidere af retningslinjerne, at bestillingen af en forældrekompetenceundersøgelse bør forelægges forældrene, men forældrene har ikke krav på indflydelse i forhold til undersøgelsens indhold, ligesom de ikke har krav på indflydelse, i forhold til hvem der skal udarbejde forældrekompetenceundersøgelsen. Endelig fremgår det af retningslinjerne, at erklæringen, som undersøgelsen munder ud i, skal gennemgås grundigt med forældrene, inden den sendes til kommunen. Ved gennemgangen af erklæringen kan faktuelle fejl og graverende misforståelser rettes, og forældrenes kommentarer kan eventuelt vedlægges erklæringen.

Frihed til at vælge mellem autoriserede psykologer og krav om partshøring af forældrene

Når en forældrekompetenceundersøgelse som nævnt kan have helt afgørende betydning i en anbringelsessag, er det retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at forældrene ikke er tillagt særlige rettigheder i forhold til dette sagsbehandlingskridt, jf. den uafhængige juridiske tænketank Justitias rapport »Tvangsanbringelser – retssikkerhed i en kompliceret

beslutningsproces« fra september 2018. Derfor foreslås det, at forældrene skal have mulighed for at vælge, hvem der skal udarbejde forældrekompetenceundersøgelsen ud fra en liste over autoriserede psykologer med ekspertise på området. Det foreslås også, at forældrene får krav om partshøring, når erklæringen foreligger, men inden den sendes til kommunen, så det sikres, at eventuelle fejl rettes, og at forældrenes kommentarer vedlægges og dermed indgår i sagens oplysningsgrundlag.

Mulighed for at klage til Ankestyrelsen

Det foreslås, at afslag på udarbejdelse af en forældrekompetenceundersøgelse i anbringelsessager skal kunne påklages af forældrene til Ankestyrelsen, f.eks. i det tilfælde, hvor forældrene er utilfredse med en allerede udarbejdet undersøgelse og af den grund ønsker en ny. Indførelsen af sådanne rettigheder kan påvirke sagsbehandlingstiderne, medføre ekstra sagsbehandlingsskridt, flere klager og eventuelt omkostninger til udarbejdelse af nye forældrekompetenceundersøgelser. Dette skal dog ses i lyset af den store betydning, som forældrekompetenceundersøgelser har i forhold til udfaldet af en anbringelsessag, og at processen dermed også er afgørende for forældrenes retssikkerhed.

Offentlighed om psykologer, der har fået tildelt kritik af Psykolognævnet

Hvis forældrene ikke mener, at en autoriseret psykolog har overholdt sine pligter i forbindelse med udarbejdelsen af forældrekompetenceundersøgelsen, kan de henvende sig til Psykolognævnet. Der er ikke tale om en klageadgang, men en adgang til at give Psykolognævnet kendskab til sager, hvor der eventuelt er grundlag for at rejse en tilsynssag. Psykolognævnet fører tilsyn med alle autoriserede psykologers faglige virksomhed og egnethed til udøvelse af erhvervet. Efter psykologlovens kapitel 1 b (lovbekendtgørelse nr. 52 af 24. januar 2018) kan Psykolognævnet udtale kritik, udtale alvorlig kritik, iværksætte skærpet tilsyn, give påbud eller fratage autorisationen. Psykolognævnet offentliggør ikke-anonymiserede afgørelser om alvorlig kritik, faglige påbud, skærpet tilsyn og autorisationsfratagelse. Det følger af bemærkningerne til psykologloven (lovbekendtgørelse nr. 52 af 24. januar 2018), at offentliggørelsesordningen skal give den enkelte borger mulighed for at se, hvilke autoriserede psykologer der har modtaget alvorlig kritik, har modtaget et påbud eller er under skærpet tilsyn og ikke mindst baggrunden herfor. Ordningen kan også bruges af offentlige myndigheder, som anvender autoriserede psykologer til udfærdigelse af psykologerklæringer m.v. Lignende offentliggørelsesordninger findes i sundhedssystemet. Disciplinærnævnet offentliggør bl.a. afgørelser uden anonymisering, hvor der er givet kritik for alvorlig eller gentagen forsømmelse. Disciplinærnævnet offentliggør eksempelvis en afgørelse, hvis nævnet finder grundlag for kritik af en sundhedsperson, og nævnet tre gange inden for 5 år har tildelt en sundhedsperson en afgørelse med kritik. Psykolognævnet offentliggør

imidlertid ikke afgørelser, hvor der er udtalt kritik, som ikke er alvorlig, uagtet at der er tale om gentagen forsømmelse.

I TV 2-dokumentaren »Tvangsfjernet – Del 2: Psykologens dom« kom det frem, at en autoriseret psykolog havde fået kritik mindst seks gange på 3½ år i perioden fra 2013 til 2016. På et enkelt år fik han kritik hele fem gange af Psykolognævnet. Kommunerne fortsatte dog med at rekvirere forældrekompetenceundersøgelser hos den pågældende psykolog, da kommunerne ikke var vidende om kritikken, fordi afgørelserne herom ikke var offentliggjorte. Det foreslås derfor, at psykologlovens § 11 b ændres, hvorefter afgørelser med kritik i gentagelsestilfælde ligeledes offentliggøres, og det dermed bliver muligt for såvel borgere som offentlige myndigheder at se, hvilke autoriserede psykologer der gentagne gange har tilsidesat deres pligter.

Krav om at følge »Retningslinjer for udarbejdelse og anvendelse af forældrekompetenceundersøgelser«

Selv om en forældrekompetenceundersøgelse er udarbejdet af en psykolog, som gentagne gange har fået kritik af Psykolognævnet, er det ikke sikkert, at det er forkert at anbringe børnene, men det er åbenlyst, at man kan stille spørgsmål herved. Derfor er det bydende nødvendigt, at der er den største grad af saglighed og validitet i forældrekompetenceundersøgelserne. Af »Retningslinjer for udarbejdelse og anvendelse af forældrekompetenceundersøgelser« af Socialministeriet, juni 2011, følger det desuden, at det kan være hensigtsmæssigt, at forældrekompetenceundersøgelserne gennemføres af et team på to fagpersoner på grund af sagernes kompleksitet og indgribende karakter. Hvis undersøgel-

sen gennemføres af en enkelt fagperson, vil det endvidere ofte være hensigtsmæssigt, at vedkommende modtager supervision eller anden sparring i forbindelse med undersøgelsen, idet der er tale om sager af så følsom og potentielt indgribende karakter, at de ikke bør overlades til en enkelt undersøger. Udarbejdes forældrekompetenceundersøgelserne af et team, vil det kvalificere undersøgelserne og mindske risikoen for personlig bias. Anbefalingen om udarbejdelse af forældrekompetenceundersøgelser i et team er blot én ud af mange gode anbefalinger fra retningslinjerne, som, hvis de blev fulgt i praksis, kunne være med til at sikre større grad af saglighed og validitet i undersøgelserne. Derfor foreslås det, at kommuner og psykologer forpligtes til at følge »Retningslinjer for udarbejdelse og anvendelse af forældrekompetenceundersøgelser« af Socialministeriet, juni 2011.

Forældelsesfrist for forældrekompetenceundersøgelser

Afslutningsvist foreslås det, at forældrekompetenceundersøgelser bliver underlagt en forældelsesfrist. Der er i praksis set eksempler på, at forældrekompetenceundersøgelser, som er flere år gamle, bliver lagt til grund i anbringelsessager. Er undersøgelsen forældet, skal det således udløse en ret for forældrene til at få udarbejdet en ny retvisende forældrekompetenceundersøgelse.

Finansiering

Forslagsstillerne foreslår, at forslaget finansieres af midler fra reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet.

Skriftlig fremsættelse

Karina Adsbøl (DF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om styrket retssikkerhed ved forældrekompetenceundersøgelser.

(Beslutningsforslag nr. B 134)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.